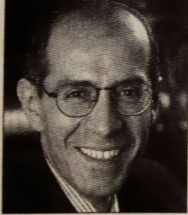

Anadolu ötesi sol

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Evet, Baykal'ın çıkışı, medyatik olma kaygıları bir yana, Türk meşruiyetçi solunun sürüklenmek ve içinde boğulmak istediği bir projenin son aşamasıdır.

Türk solu, bugüne kadar kendi içinde kalmak, kendisine özgü olmak, ülkenin

özgüllüğü içinde tutulmak kaygısıyla ezilmiştir. Toplum 1960'larda ansızın karşılaştığı sol kavramını kendi içinde eğip bükmeye çalışırken iki büyük çıkmazda tükenmiştir. Bunların ilki halkçılık, ötekisi milliyetçiliktir. Sahip çıkılan 'tek parti' ve 'altı ok' gelenekleri herhangi bir sol açılıma zaten olanak vermezken mesela reel bir sosyal demokrasi tartışması da daha doğmadan boğulmuştur. Buna bir de 1980 sonrası evrensel sol krizi eklemek gerekir. O zaman yeni bir solu inşa etmeye nereden başlamak gerekir?

Hemen belirtiyim ki, sorun, soyut bir evrensellik-yerellik tartışması değildir; olamaz da. Batı'da bir sosyal demokrasi birikimi ve geçmişi var, bizde yok; o zaman yapılabilecek bir şey de yok gibi bir yaklaşım da söz

konusu olamayacağına göre tartışmanın, bugün, sosyal demokrasinin neredeyse evrensel ölçekte yaşadığı krizden başlatılması gerekiyor. Bu, sadece bir temenni değil; çünkü, bu yaklaşımın ardında solu sol yapan en önemli tanım yatıyor: Sol, somut koşulların somut tahlilidir.

Bir kere bu ortaya koyulunca, solun bugünkü sorununun öncelikle bir zihinsellik, dünyayı bilme biçimi (epistemoloji) sorunu olduğu ortaya çıkıyor. Yani, dünyayı kavramamızın sol perspektifi neler olacaktır? Hangi unsurlar bugünkü dünyanın ve toplumun ihtiyaçlarına verdiğimiz yanıtı sol bir dokuya sahip kılacaktır? İşte bu iki sorun, bugünkü solun, öyle Anadolu'lara filan gitmeye gerek kalmadan, mevcut şartları somut biçimde çözümlemesini gerektiriyor. Öyle olunca da yaşanan her türden gerçekliğe solun açık olması ve onlara reel yanıtlar üretmesi gerekiyor. Dolayısıyla, yeni bir sol zihniyet yapılanmasının en önemli ikinci ilkesi, 'somut'un yanı sıra 'reel' olacaktır.

Berlin Duvarı'nın yıkılmasından sonra, Batı Avrupa solu da bir kimlik ve söylem krizinin yaşandığını fark etti. Bu kendiliğinden oluşmuş bir süreç değildi ve sadece solun bürokratik yetersizliğiyle de açıklanamazdı. Buna neden aranırken, mevcut dönemin ağırlık noktasını küreselleşme denilen olgunun hazırladığı fark edildi ve onun etrafında

birtakım oluşumlara, dönüştürümlere gidildi. Bu çok yanlış bir şey değildi. Çünkü, sol, o somut koşulların somut tahlilinden artık üretim, emek, sermaye gibi ekonomik, zaman, mekân, kimlik gibi sosyal teori kavramlarının değiştiğini çıkarmıştı. Bulunan yanıtlar bir yandan Blair-Clinton çizgisini, bir yandan da Jospin çizgisini getirdi. Bunların bir örnek olmasına gerek yoktu. Olmadığı gibi, yeni solun dayanaklarının fetişist bir şekilde anlaşılması da gerekmiyordu.

Küreselleşme, içinde yaşadığımız zamanın tarihsel gerçekliğidir. İkiye ayırarak ele alınması gerekir. Ekonomik küreselleşmenin kimi olumsuz boyutları da var. Ama, kültürel ve siyasal küreselleşmenin başlı başına ve dönüştürücü bir olanak olduğuna kuşku yok. Onu yok saymak hiçbir düzeyde söz konusu değil. Yeni sol oluşumlar da yola buradan çıktı. Bu yol, bazen Yeni Sol diye, bazen de 3. Yol diye tanımlandı.

Bu, tamamlanmış bir süreç olmadığı gibi, eleştiri ve tartışma üreten bir dönem. Her şeyden önce bu dönemin küreselleşmeden yola çıkmasındaki gereklilik irdeleniyor. Ben, sorunun ondan da önce modernite bağlamında ele alınması gerektiğine inanıyor ve meseleyi Türkiye'ye bağlayacağım tartışmayı cuma günkü yazıya bırakıyorum.